

Spis treści

CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Wybrane zagadnienia z zakresu przygotowania do zabiegu i prowadzenia okresu pooperacyjnego w ginekologii – Agnieszka Timorek-Lemieszczuk, Beata Śpiewankiewicz, Jerzy Stelmachów	17
1.1. Wybrane czynniki mające wpływ na częstość powikłań (wiek pacjentek, ich stan ogólny, współistniejące choroby ogólnoustrojowe, rozległość zabiegu operacyjnego)	17
1.1.1. Choroby ogólnoustrojowe	21
Piśmiennictwo	27
1.2. Wybrane zagadnienia z zakresu prowadzenia okresu pooperacyjnego w ginekologii	29
Piśmiennictwo	33
2. Rola ultrasonografii w rozpoznawaniu powikłań pooperacyjnych – Włodzimierz Sawicki	35
2.1. Zmiany dotyczące powłok brzusznych	36
2.1.1. Powikłania wczesne	36
2.1.1.1. Krwiak w ranie pooperacyjnej powłok	37
2.1.1.2. Ropień w ranie pooperacyjnej powłok	38
2.1.2. Powikłania późne	38
2.1.2.1. Endometrioza powłok w okolicy rany pooperacyjnej	38
2.2. Zmiany zlokalizowane w przestrzeni wewnątrztrzewnej i pozaotrzewnej	39
2.2.1. Powikłania wczesne	39
2.2.1.1. Krwawienie do jamy otrzewnej i krwiak wewnątrztrzewny	39
2.2.1.2. Krwiak zaotrzewny	41
2.2.1.3. Ropień zatoki Douglasa, podprzeponowy, międzypętlowy	42

2.2.2.	Powikłania późne	45
2.2.1.1.	Torbiele limfatyczne (limfocysta, <i>limfocoele</i>)	45
2.2.2.2.	Pseudotorbiel otrzewnowa (<i>peritoneal pseudocyst</i> , <i>PPsC</i>)	46
2.3.	Powikłania dotyczące układu moczowego	48
2.3.1.	Powikłania wczesne	48
2.3.1.1.	Podwiązanie (zamknięcie) szwem moczowodu	48
2.3.1.2.	Przecięcie (częściowe lub całkowite) moczowodu – przetoka moczowodowa	49
2.3.1.3.	Jatrogenne uszkodzenie pęcherza moczowego – przetoka pęcherzowo-pochwowa	50
2.3.2.	Powikłania późne	51
2.3.2.1.	Pooperacyjna atonia pęcherza moczowego	51
2.4.	Powikłania dotyczące przewodu pokarmowego	52
2.4.1.	Powikłania wczesne	52
2.4.1.1.	Niedrożność pooperacyjna przewodu pokarmowego (<i>ileus</i>)	52
2.4.2.	Powikłania późne	53
2.4.2.1.	Jatrogenne uszkodzenie jelita – przetoka jelitowo- -pochwowa	53
	Piśmiennictwo	54

3. Aspekty patofizjologiczne gojenia się uszkodzonych tkanek

– *Bożena Czarkowska-Pączek* .....

57

3.1.	Regeneracja	57
3.2.	Gojenie się przez włóknienie	60
3.2.1.	Krzepnięcie krwi i fibrynoliza	60
3.2.2.	Proces naskórkowania w ranach skórnych	61
3.2.3.	Reakcja zapalna	62
3.2.4.	Ziarninowanie i angiogeneza	67
3.2.5.	Tworzenie się blizny łącznotkankowej	69
3.2.6.	Inne czynniki regulujące proces gojenia się	70
3.2.7.	Zaburzenia gojenia się	72
	Piśmiennictwo	73

4. Profilaktyka zatorowości zakrzepowej po operacjach ginekologicznych

– *Stefan Sajdak* .....

77

4.1.	Czynniki ryzyka wystąpienia zakrzepicy żyłnej i zatoru tętnic płucnych	77
4.2.	Objawy kliniczne i rozpoznawanie	79
4.3.	Powikłania zakrzepowo-zatorowe w onkologii ginekologicznej	79
4.4.	Profilaktyka powikłań zakrzepowo-zatorowych u chorych leczonych operacyjnie	81
4.5.	Zalecenia profilaktyczne u pacjentek w ciąży leczonych operacyjnie	82
	Piśmiennictwo	83

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Powikłania związane ze stosowaniem tradycyjnych metod diagnostycznych – <i>Maciej Wilczak, Małgorzata Kampioni, Stefan Sajdak,</i> <i>Dariusz Samulak, Łukasz Sroka</i>	87
1.1. Wyłęczkowanie diagnostyczne	87
1.1.1. Definicja i sposób wykonania	87
1.1.2. Wskazania	88
1.1.3. Przeciwwskazania	88
1.1.4. Powikłania	88
1.1.4.1. Powikłania wczesne	89
1.1.4.2. Powikłania późne	91
1.1.3. Powikłania odległe	93
1.2. Pobranie wycinków z tarczy części pochwowej	93
1.2.1. Definicja i sposób wykonania	93
1.2.2. Wskazania	94
1.2.3. Przeciwwskazania	94
1.2.4. Powikłania	95
1.3. Punkcja	96
1.3.1. Definicja i sposób wykonania	96
1.3.2. Wskazania	97
1.3.3. Przeciwwskazania	97
1.3.4. Powikłania	97
1.4. Histerosalpingografia	98
1.4.1. Definicja i sposób wykonania	98
1.4.2. Wskazania	99
1.4.3. Przeciwwskazania	99
1.4.4. Powikłania	99
Piśmiennictwo	100
2. Powikłania po endoskopii ginekologicznej – <i>Beata Śpiewankiewicz,</i> <i>Jerzy Stelmachów, Robert Piórkowski</i>	103
2.1. Powikłania zabiegów histeroskopowych	103
Piśmiennictwo	107
2.2. Powikłania laparoskopii	108
2.2.1. Powikłania związane z wytworzeniem odmy brzusznej	110
2.2.2. Uszkodzenia pęcherza moczowego	112
2.2.3. Uszkodzenia przewodu pokarmowego	113
2.2.4. Zapobieganie żyłnej chorobie zakrzepowo-zatorowej po operacjach laparoskopowych	113
Piśmiennictwo	114

3. Powikłania po zabiegach operacyjnych na szyjce macicy	117
– Anna Kwaśniewska, Anna Semczuk-Sikora	
3.1. Śródnabłonkowa neoplazja szyjki macicy (<i>neoplasia intraepithelialis cervicalis, cervical intraepithelial neoplasia, CIN</i> ; klasyfikacja Bethesda – <i>squamous intraepithelial lesion, SIL</i> ; LG – <i>low grade, LG-SIL</i> ; HG – <i>high grade, HG-SIL</i>)	117
3.1.1. Definicja	118
3.1.2. Metody leczenia zmian HPV-zależnych	119
3.1.2.1. Metody destrukcyjne (ablacyjne)	120
3.1.3. Metody konizacyjne, resekcyjne	121
3.1.3.1. Konizacja chirurgiczna (<i>cold knife</i>)	121
3.1.3.2. Elektroresekcja pętlowa strefy transformacji (LLETZ – <i>large loop excision of transformation zone</i> ; LEEP – <i>loop electrosurgical excision procedure</i>)	121
3.1.3.3. Konizacja laserem	121
3.1.3.4. Amputacja szyjki macicy z tkankami przyszyjkowymi (<i>trachelectomia</i>)	122
3.1.4. Powikłania i ich leczenie	122
3.1.4.1. Krwotok	122
3.1.4.2. Zamknięcie (atrezja) szyjki macicy	123
3.1.4.3. Zakażenie	123
3.1.4.4. Ziarninowanie śródszyjkowe	124
3.1.4.5. Perforacja szyjki macicy	124
3.1.4.6. Upławy pochwowe	124
3.1.4.7. Zaburzenia miesiączkowania	124
3.1.4.8. Wpływ na ciążę i porody	124
3.2. Szew okrężny w niewydolności cieśniowo-szyjkowej	126
3.2.1. Definicja, etiopatogeneza, diagnostyka	126
3.2.2. Metody leczenia	127
3.2.3. Powikłania po założeniu szwu szyjkowego	127
Piśmiennictwo	129
4. Powikłania po operacjach oszczędzających narząd rodny oraz po amputacji nadpochwowej trzonu macicy drogą brzuszną	131
– Stefan Sajdak, Kamila Witczak, Łukasz Sroka, Dariusz Samulak, Maciej Wilczak	
4.1. Operacje na trzonie macicy	131
4.1.1. Mięśniaki macicy	132
4.1.2. Metody leczenia operacyjnego mięśniaków macicy	133
4.1.2.1. Wyłuszczenie mięśniaków macicy	133
4.1.2.2. Przezbrzuszne wycięcie macicy	133
4.1.3. Powikłania	134
4.1.3.1. Wczesne	134
4.1.3.2. Późne	134
4.1.3.3. Odległe	134

4.2.	Operacje na przydatkach	135
4.2.1.	Guzy przydatków	135
4.2.2.	Zabiegi operacyjne w obrębie przydatków	135
4.2.2.1.	Pobranie klinowego wycinka z jajnika	135
4.2.2.2.	Punkcja torbieli	135
4.2.2.3.	Rekonstrukcja jajnika po zabiegach oszczędzających	136
4.2.2.4.	Wyłuszczenie guza jajnika	136
4.2.2.5.	Wycięcie przydatków	136
4.2.2.6.	Wyłuszczenie guza jajnika o lokalizacji śródwieżadłowej	136
4.2.2.7.	Wyłuszczenie torbieli okołojajnikowej	136
4.2.2.8.	Wycięcie jajowodu	136
4.2.3.	Powikłania	136
4.3.	Powikłania – omówienie	137
4.3.1.	Krwawienia	137
4.3.1.1.	Krwawienie pooperacyjne	137
4.3.2.	Krwiak	140
4.3.3.	Uszkodzenia układu moczowego	140
4.3.3.1.	Uszkodzenia moczowodu	140
4.3.3.2.	Uszkodzenia pęcherza moczowego	141
4.3.4.	Uszkodzenia jelit	143
4.3.5.	Zrosty	144
4.3.6.	Niedrożność jelit	145
4.3.6.1.	Niedrożność mechaniczna	145
4.3.6.2.	Niedrożność porażenna	146
4.3.7.	Zapalenie otrzewnej	147
4.3.8.	Wzrost temperatury ciała	148
4.3.9.	Przerwanie ciągłości torebki guza	149
	Piśmiennictwo	149
5.	Powikłania po prostym wycięciu macicy drogą brzuszną i pochwową – <i>Andrzej Skręt, Maciej Naróg</i>	151
5.1.	Definicja	152
5.2.	Wskazania do histerektomii a ryzyko powikłań	152
5.3.	Epidemiologia powikłań	154
5.4.	Podział powikłań	156
5.5.	Objawy kliniczne, leczenie i profilaktyka powikłań	158
	Piśmiennictwo	164
6.	Powikłania po rozszerzonym usunięciu macicy – <i>Jerzy Stelmachów, Beata Osuch</i>	165
6.1.	Powikłania śródoperacyjne	166
6.1.1.	Uszkodzenia układu moczowego	167
6.1.2.	Uszkodzenia jelit	171
6.1.3.	Uszkodzenia szlaków nerwowych	171

6.2.	Powikłania pooperacyjne	172
6.2.1.	Dysfunkcja pęcherza moczowego	172
6.2.2.	Przetoki moczowe	172
6.2.3.	Torbiele limfatyczne	173
6.2.4.	Obrzęk limfatyczny kończyn dolnych	175
6.2.5.	Powikłania psychologiczne i seksuologiczne	175
	Piśmiennictwo	176
7.	Powikłania po zabiegach korekcji zaburzonej statyki narządów płciowych i operacjach nietrzymania moczu – Krzysztof Cendrowski	179
7.1.	Powikłania po operacji plastycznej przedniej ściany pochwy	179
7.2.	Powikłania po operacji plastycznej tylnej ściany pochwy	181
7.3.	Powikłania po operacji kolpopeksji krzyżowo-kolcowej	182
7.4.	Powikłania po laparoskopowych zabiegach podwieszenia pochwy	183
7.5.	Powikłania związane z zabiegami załonowymi	184
7.6.	Powikłania po operacjach TVT (<i>tension free vaginal tape</i>)	186
	Piśmiennictwo	188
8.	Powikłania po operacjach sromu – Anita Olejek	193
8.1.	Doświadczenia własne	200
	Piśmiennictwo	202
9.	Zaburzenia funkcji seksualnych po operacjach ginekologicznych – Violetta Skrzypulec	205
9.1.	Cykl reakcji seksualnej i psychofizjologia seksualności kobiety	206
9.2.	Zaburzenia seksualne u kobiet	207
9.3.	Seksualność po operacjach usunięcia macicy	208
9.4.	Seksualność po operacjach korekcyjnych wypadania narządów miednicy mniejszej	216
9.5.	Seksualność po operacjach korekcji wysiłkowego nietrzymania moczu	219
9.6.	Seksualność po operacjach usunięcia sromu	224
9.7.	Diagnostyka i leczenie zaburzeń seksualnych po operacjach ginekologicznych	224
9.8.	Perspektywy	227
	Piśmiennictwo	227
10.	Trudności diagnostyczne w histopatologii ginekologicznej – implikacje kliniczne – Jolanta Kupryjańczyk	231
10.1.	Szyjka macicy	231
	10.1.1. Metaplazja przejściowokomórkowa	231
	10.1.2. Rozrost drobnogruczołowy błony śluzowej szyjki macicy	232
10.2.	Błona śluzowa trzonu macicy (endometrium)	233

10.2.1. Złożony rozrost endometrium z niedojrzałą metaplastją płaskonabłonkową (<i>complex hyperplasia with morular metaplasia</i>)	233
10.2.2. Atypowy gruczolakomięśniak polipowaty	233
10.3. Jajnik	234
10.3.1. Guzy graniczne jajnika	234
10.3.1.1. Surowicze guzy graniczne	235
10.3.1.2. Śluzowe guzy graniczne	237
10.3.1.3. Endometrioidalne guzy graniczne	240
10.3.1.4. Guzy Brennera o granicznej złośliwości	240
10.3.1.5. Uwagi praktyczne dotyczące guzów granicznych	241
10.4. Zmiany o różnej lokalizacji	241
10.4.1. Endosalpingioza	241
10.4.2. Rozrost mezotelium	242
10.5. Badania śródoperacyjne wycinka z drugiego jajnika u młodych pacjentek	243
Piśmiennictwo	244
Skorowidz	245